

Odúmrť a přechod členství v bytovém družstvu

Vzhledem k tomu, že pro odúmrť majetku zůstavitele spočívajícího v členských právech a povinnostech v bytovém družstvu a v nájmu družstevního bytu není v zákoně obsažena zvláštní úprava a že stát má při odúmrti zásadně stejné právní postavení jako dědic, přechází i při tomto projednání dědictví členství (členská práva a povinnosti) zůstavitele v bytovém družstvu a nájem družstevního bytu na stát.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 4498/2008, ze dne 17.12.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci dědictví po M. P., zemřelé dne, za účasti České republiky – Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, vedené u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. D 776/2005, o dovolání České republiky – Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 30. listopadu 2007, č. j. 35 Co 1166/2006-44, tak, že usnesení krajského soudu a usnesení Okresního soudu v Děčíně ze dne 24. 7. 2006, č. j. D 776/2005-34, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Děčíně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Řízení o dědictví po M. P., zemřelé dne (dále též jen „zůstavitelka“), bylo zahájeno usnesením vydaným Okresním soudem v Děčíně dne 22.6.2005, č. j. D 776/2005. Provedením úkonů v řízení o dědictví po zůstavitelce byla pověřena JUDr. L. Z., notářka v D. (§ 38 o.s.ř.).

Okresní soud v Děčíně usnesením ze dne 24.7.2006, č. j. D 776/2005-34, určil obvyklou cenu majetku zůstavitelky částkou 7.918,- Kč, výši dluhů částkou 7.199,50 Kč a čistou hodnotu dědictví částkou 718,50 Kč; potvrdil, že „majetek náležející do dědictví“, tj. zejména „vypořádací podíl z družstevního bytu u S. P. V. ve výši 7.857,- Kč připadl podle § 462 obč. zákona Českému státu“; uložil České republice – Okresnímu soudu v Děčíně zaplatit notářce JUDr. L. Z. odměnu a náhradu hotových výdajů „v celkové výši“ 952,50 Kč, a to do tří dnů od právní moci usnesení“. Uvedl, že „zůstavitelka nezanechala závět, zemřela jako rozvedená, bezdětná, její rodiče předemřeli, spolužijících osob neměla“; že „neznámým dědicům byl ustanoven opatrovník a byli vyhláškou vyzváni, aby se v zákonné lhůtě přihlásili, což neučinili“ a že „vzhledem k tomu, že dědictví nenabývá žádný dědic, připadá podle ustanovení § 462 obč. zák. Českému státu“.

K odvolání České republiky – Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 30.11.2007, č.j. 35 Co 1166/2006-44, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Vycházel ze závěru, že „stát není v tomto řízení dědicem“; že proto „na něj nemohla přejít členská práva a povinnosti k družstevnímu bytu (§ 232 odst. 1 věta první obč. zák.)“; že „odvolateli tedy analogicky podle § 232 odst. 3 obč. zák. případně nárok na vypořádací podíl“; že však „předmětem dědictví po členu bytového družstva nemůže být vypořádací podíl ani tzv. zůstatková hodnota členského podílu, ale jsou jimi členská práva a povinnosti, které náležely zůstaviteli“; že „to však na posuzovanou věc nedopadá“, neboť „na stát, jemuž dědictví připadne v

rámci odúmrti, nemůže bytová jednotka (správně členská práva a povinnosti k družstevnímu bytu) přejít“.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala Česká republika – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových dovolání. Namítá, že „z hlediska dědického řízení má stát stejná práva jako dědic“; že „stát může být členem bytového družstva, pokud o to požádá, stejně tak může nabýt i podíl v obchodních společnostech“; že „členský podíl je třeba zařadit do dědictví ve výši odpovídající obecné ceně členského podílu a nikoli hodnotě vypořádacího podílu“, neboť „jde o majetek, který je předmětem legálního trhu, na kterém lze reálně dosáhnout ceny mnohonásobně vyšší než je účetní hodnota tohoto majetku“; že jinak by byla „zvýhodněna bytová družstva, která obratem členský podíl převedou za tržní cenu, která mnohonásobně převyšuje účetní hodnotu“; že „současná judikatura se přiklonila k tržnímu oceňování družstevních bytů“; že však „není respektována všemi soudy“. Navrhla, aby Nejvyšší soud ČR rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. 6. 2009 (dále jen „o.s.ř.“), neboť dovoláním je napadeno usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno před 1. 7. 2009 (srov. Čl. II bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.].

Dovolání je také přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější usnesení zrušil, anebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, jestliže dovolání není jinak přípustné a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené usnesení má po právní stránce zásadní význam, a to v případech, kdy usnesením odvolacího soudu bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě na obnovu řízení, o zamítnutí návrhu na změnu rozhodnutí podle ustanovení § 235h odst. 1 věty druhé o.s.ř., ve věci konkursu a vyrovnání, o žalobě pro zmatečnost, o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, ve věci udělení příklepu ve výkonu rozhodnutí, o rozvrhu rozdělované podstaty ve výkonu rozhodnutí nebo o povinnostech vydražitele uvedeného v ustanoveních § 336m odst. 2 (§ 336n) a v § 338za o.s.ř. (§ 238 a § 238a o.s.ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, popřípadě věc byla postoupena orgánu, do jehož pravomoci náleží [§ 239 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], jímž bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst. 5 o.s.ř., o vstupu do

řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o.s.ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst. 1 o.s.ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst. 2 o.s.ř. [§ 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř. [§ 239 odst. 2 písm. a) o.s.ř.], jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst. 5 o.s.ř., o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o.s.ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst. 1 o.s.ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst. 2 o.s.ř. [§ 239 odst. 2 písm. b) o.s.ř.], nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu (žaloby), ledaže by byl odmítnut návrh na předběžné opatření podle ustanovení § 75a o.s.ř. [§ 239 odst. 3 o.s.ř.].

Dovolatelka dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu, jímž bylo usnesení soudu prvního stupně ve věci samé potvrzeno. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. dovolání proti tomuto výroku není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových proti usnesení odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Pro rozhodnutí v projednávané věci bylo mimo jiné významné vyřešení právní otázky, jaká práva a povinnosti přecházejí na stát, jemuž dědictví připadlo na základě odúmrti (§ 462 občanského zákoníku), byl-li zůstavitel (výlučným) členem bytového družstva a (výlučným) nájemcem družstevního bytu. Protože uvedená právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena a protože její posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Nejvyšší soud ČR proto dospěl k závěru, že dovolání ČR - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových proti usnesení odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

V posuzovaném případě bylo z hlediska skutkového stavu zjištěno, že zůstavitelka byla ke dni smrti členem Stavebního bytového družstva občanů P., a nájemcem bytu č. v domě tohoto družstva ve V.

Zjištění zůstavitelova majetku a jeho dluhů je východiskem pro vyhotovení soupisu aktiv a pasív dědictví (§ 175m věta první o.s.ř.) a následně pro určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví (§ 175o o.s.ř.). Pro zjištění zůstavitelova majetku je zásadně rozhodný skutkový stav, jaký tu byl v době smrti zůstavitele (§ 460 obč. zák.).

Obvyklou cenou majetku (věcí, práv a jiných majetkových hodnot) patřícího do dědictví je třeba rozumět cenu, za kterou bylo možno v době smrti zůstavitele tento majetek prodat s dodržáním případných cenových předpisů o regulaci cen platných v době smrti zůstavitele. Výchozím předpisem pro určení obvyklé ceny zůstavitelova majetku je zákon č. [151/1997](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. [3/2008](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů. Z těchto právních předpisů plyne, že se stanoví jako cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku ke dni smrti zůstavitele (není-li rozhodný jiný okamžik ocenění), pokud není stanoven jiný způsob oceňování, např. nákladový způsob, výnosový způsob, porovnávací způsob, oceňování podle jmenovité hodnoty, oceňování podle kursové hodnoty nebo oceňování sjednanou cenou. Cenovými předpisy o regulaci cen jsou předpisy, které byly za účelem regulace cen podle zákona č. [526/1990](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, (provedené způsobem úředního stanovení ceny, věcného usměrnění vývoje cen, časového usměrnění vývoje cen a cenového moratoria, popřípadě jejich kombinací) vydány orgány, uvedenými v zákoně č. [265/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Členství fyzické osoby v družstvu zaniká smrtí. Dědic členských práv a povinností zůstavitele může požádat družstvo o členství. Zákon nebo stanovy mohou určit, kdy představenstvo nesmí dědicovo členství odmítnout nebo kdy se nevyžaduje souhlas představenstva s nabytím členských práv a povinností dědicem; souhlas představenstva se nevyžaduje, jestliže dědic nabyl práva a povinnosti spojené s členstvím v bytovém družstvu (srov. § 232 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku).

Jestliže zemře nájemce družstevního bytu a nejde-li o byt ve společném nájmu manželů, přechází smrtí nájemce jeho členství v družstvu a nájem bytu na toho dědice, kterému připadl členský podíl (srov. § 706 odst. 2 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.3.2006).

Pod pojmem "členský podíl" je třeba rozumět "podíl" definovaný v ustanovení § 61 odst. 1 větě poslední obchodního zákoníku, tedy míru účasti člena na čistém obchodním majetku družstva, jež připadá na jeho podíl. Členský podíl má svoji kvantitativní a kvalitativní stránku či složku. Kvantitativní stránka vyjadřuje majetkový podíl člena na družstvu. Kvalitativní stránka představuje souhrn jednotlivých práv a povinností člena. Členským podílem je třeba rozumět účast člena v družstvu a z ní plynoucí práva a povinnosti. Členský podíl se oceňuje jako míra účasti člena na čistém obchodním majetku k rozhodnému okamžiku.

Úprava přechodu členství v souvislosti s úmrtím člena bytového družstva obsažená v občanském zákoníku je speciální k ustanovení § 232 obchodního zákoníku, kterým se řídí otázky členství vyvolané smrtí člena v jiných (ostatních) typech družstev (srov. též právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.3.2009, sp. zn. 29 Cdo 328/2007). Vyplývá z toho mimo jiné, že ten, na koho podle právní úpravy obsažené v občanském zákoníku přešla členská práva a povinnosti zemřelého člena bytového družstva, se stává na jeho místě členem družstva, aniž by musel požádat družstvo o členství, a že na něho bez dalšího přechází (kromě členství) též nájem družstevního bytu.

Právní úprava obsažená v ustanovení § 706 odst. 2 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.3.2006 (nyní v § 706 odst. 3 občanského zákoníku) hovoří o přechodu členství v družstvu a nájmu družstevního bytu na "toho dědice, kterému připadl členský podíl". Vzniká v této souvislosti nezbytně otázka, zda členství v družstvu a nájem družstevního bytu mohou přejít v důsledku projednání dědictví na někoho jiného než na toho, kdo je zůstavitelovým dědicem.

Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů (§ 461 odst. 1 občanského zákoníku).

Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu (§ 462 občanského zákoníku). Je-li dědictví předloženo, mohou se dědici s věřiteli dohodnout, že jim dědictví přenechají k úhradě dluhů; soud tuto dohodu schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům (§ 471 odst. 1 občanského zákoníku). Projednání dědictví je skončeno usnesením o dědictví, kterým bylo potvrzeno nabytí dědictví jedinému dědici [§ 481 občanského zákoníku, § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř.], nebo kterým byla schválena dohoda dědiců o vypořádání dědictví [§ 482 občanského zákoníku, § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.], nebo kterým bylo potvrzeno nabytí dědictví podle dědických podílů dědicům, jejichž dědické právo bylo prokázáno, nedošlo-li mezi dědici k dohodě [§ 483 obč. zák., § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř.], nebo kterým bylo potvrzeno, že dědictví, které nenabyl žádný z dědiců, připadlo státu [§ 462 občanského zákoníku, § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř.], anebo kterým byla schválena dohoda o přenechání předloženo dědictví zůstavitelovým věřitelům k úhradě dluhů [§ 471 odst. 1 občanského zákoníku, § 175p o.s.ř., § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.]. Je-li dědictví předloženo a nedošlo-li k dohodě o přenechání předloženo dědictví zůstavitelovým věřitelům k úhradě dluhů, lze nařídit likvidaci dědictví. Likvidaci dědictví může soud nařídit také tehdy, navrhne-li jí stát za podmínek uvedených v ustanovení § 472 odst.2 občanského zákoníku (§ 175t o.s.ř.). Nezanal-li zůstavitel majetek nebo zanechal-li majetek jen nepatrné hodnoty, soud řízení o dědictví zastaví (§ 175h o.s.ř.).

Z právní úpravy dědictví dále mimo jiné vyplývá, že v něm musí být vypořádán veškerý zůstavitelův majetek, včetně majetku jen nepatrné hodnoty, který bude při zastavení dědického řízení vydán tomu, kdo se postaral o zůstavitelův pohřeb. Nastane-li za řízení o dědictví stav, že dědictví nemůže nabýt žádný z dědiců (např. proto, že zůstavitel zanechal dědice, že dědicové jsou nezpůsobilí dědit nebo že dědicové dědictví odmítli), soud potvrdí připadnutí dědictví (jako odúmrti) státu. V případě, že dědictví je předloženo, nabývají zůstavitelův majetek jeho věřitelé, kterým byl vydán na úhradu dluhů podle soudem schválené dohody, nebo ti, kdo ho získali při provádění likvidace dědictví, anebo stát, kterému připadl proto, že se ho nepodařilo při likvidaci zpeněžit. Ukáže-li se, že zůstavitel zanechal další majetek, který se objevil až po skončení (původního) dědického řízení, provede se o něm (dodatečné) řízení o dědictví; to platí vždy, objeví-li se další, v dědickém řízení dosud nevypořádaný zůstavitelův majetek.

Odúmrtí připadá majetek státu proto, že dědictví nenabyl (nemohl nabýt) žádný dědic. Přechod majetku zůstavitele na stát odúmrtí se odlišuje od nabytí majetku, který stát získává jako dědic (na základě závěti); je-li stát dědicem, je jeho právní postavení vždy shodné s jinými osobami, které dědí majetek zůstavitele (stát v tomto případě může např. dědictví odmítnout a nese odpovědnost za zůstavitelovy dluhy), zatímco při odúmrti jsou jeho práva a povinnosti k majetku zůstavitele ovlivněny tím, že dědictví nemůže nabýt žádný dědic a že i v takovéto situaci musí být vypořádány majetek zůstavitele a jeho závazky (dluhy).

Odúmrtí nepředstavuje případ, kdy by si stát "přisvojoval" zůstavitelův majetek, který nenabyl žádný dědic (obdobně jako by šlo např. o opuštěné věci). Odúmrtí je tradičně považována za jednu z forem universální sukcese; vyplývá z toho především, že je třeba na ni hledět analogicky podle právní úpravy nabytí zůstavitelova majetku dědici a o odpovědnosti dědiců za zůstavitelovy dluhy, ledaže zákon o tom stanoví při odúmrti něco jiného. Stát, i když není z důvodu odúmrti dědicem, má tedy, nestanoví-li zákon jinak, zásadně stejné právní postavení jako dědic.

Přechod členství v bytovém družstvu a nájmu družstevního bytu nelze omezovat jen na toho, komu bylo jako jedinému dědici potvrzeno nabytí dědictví po zůstaviteli, nebo na ty, kdo dědí po zůstaviteli ze zákona nebo ze závěti anebo z obou těchto důvodů a byla soudem schválena jejich dohoda o vypořádání dědictví, popřípadě jimž bylo potvrzeno nabytí dědictví podle dědických podílů. Nelze totiž přehlížet, že v takovém případě, kdyby bylo projednání dědictví skončeno jiným způsobem, by zůstal (v rozporu se zákonem) majetek zůstavitele plně nevypořádán, přičemž - jak správně upozorňuje dovolatelka - by z toho stavu měl (mohl mít) prospěch někdo, kdo na podíl na zůstavitelově majetku nemá jakékoliv právo; názor dovolatelky, že tomu, kdo získal podle výsledku

projednání dědictví "členský podíl", aniž by se stal (mohl stát) členem družstva, a že má proto nárok na "vypořádací podíl ve výši účetní hodnoty členského podílu ke dni smrti člena družstva", nemá oporu v zákoně; zákon v žádné podobě takového "odbytné" za členství v družstvu neumožňuje.

Stát, jemuž připadlo dědictví jako odúmrtí, odpovídá za zůstavitelovy dluhy a za přiměřené náklady jeho pohřbu stejně jako dědic (§ 472 odst. 1 občanského zákoníku). Kdyby stát měl - jak uvádí dovolatelka - mít místo členského podílu nárok na "vypořádací podíl ve výši účetní hodnoty členského podílu ke dni smrti člena družstva", znamenalo by to ve svých důsledcích též to, že by stát při odúmrti - oproti dědění - nabyl majetek nižší hodnoty, že by se tím založil (bez opory v zákoně) odlišný poměr mezi odúmrtí nabývanými právy a v důsledku odúmrti nabývanými povinnostmi a že by tu nutně byl rozdílný rozsah (na újmu věřitelů zůstavitele) odpovědnosti státu a dědiců za zůstavitelovy dluhy.

Z uvedeného vyplývá, že při posouzení, zda došlo k přechodu zůstavitelova členství v bytovém družstvu a nájmu družstevního bytu, není na místě rozlišovat podle toho, jaký byl výsledek projednání dědictví. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že zůstavitelovo členství v bytovém družstvu a nájem družstevního bytu přechází nejen na dědice, ale na každého, komu podle výsledku dědického řízení připadl členský podíl v družstvu. Vzhledem k tomu, že pro odúmrtí majetku zůstavitele spočívajícího v členských právech a povinnostech v bytovém družstvu a v nájmu družstevního bytu zákon není v zákoně obsažena zvláštní úprava a že stát má při odúmrti zásadně stejné právní postavení jako dědic, přechází i při tomto projednání dědictví členství (členská práva a povinnosti) zůstavitele v bytovém družstvu a nájmu družstevního bytu na stát.

Pro úplnost nutno dodat, že s nabytím každého majetku zůstavitele na základě odúmrti (a tedy i členství v bytovém družstvu a nájmu družstevního bytu) uvažuje též zákon č. [219/2000 Sb.](#), o majetku České republiky a o jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (srov. § 13 odst. 1 tohoto zákona); na tom nic nemění ani to, že stát se nemůže zúčastnit založení družstva ani do něj vstoupit nebo členství v něm nabýt převodem, neboť zde nabytí majetku pramení ze zákonem stanovené povinnosti státu převzít (jako odúmrtí) veškerý zůstavitelův majetek. S tímto majetkem je příslušná organizační složka povinna naložit v souladu s tímto zákonem (srov. § 30 odst. 3 zákona č. [219/2000 Sb.](#), o majetku České republiky a o jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů).

Ve prospěch opačného závěru nelze úspěšně argumentovat ani tím, že "právo nájmu je jednoznačně vázáno na fyzickou osobu a jeho prostřednictvím uspokojuje fyzická osoba jako nájemce bytu pro svou potřebu bydlení". Takový závěr byl plně odůvodněn podle právní úpravy tzv. práva osobního užívání bytu účinné v době do 31.12.1991 (srov. též nálezy Ústavního soudu ze dne 3.1.2001, sp. zn. II ÚS 118/2000). Nájem bytu, při němž jako nájemce vystupuje právnická osoba (stát je jako účastník v občanskoprávních vztazích právnickou osobou - srov. § 21 občanského zákoníku), nyní (po 1.1.1992) zákon výslovně připouští (srov. § 7 zákona č. [102/1992 Sb.](#) ve znění pozdějších předpisů) a není vyloučeno (a s ohledem na rovnost fyzických a právnických osob ani dobře nemůže být vyloučeno), aby se právnická osoba stala členem bytového družstva a nájemcem družstevního bytu. I kdyby však (snad) byly členství v bytovém družstvu a nájem družstevního bytu přípustné opravdu jen u fyzických osob, není možné takový majetek vylučovat z projednání dědictví, a to ani tehdy, má-li připadnout státu jako odúmrtí; uvedená skutečnost by byla způsobilá ovlivnit pouze to, jak by bylo možné - po skončení dědického řízení - s tímto majetkem naložit ve smyslu ustanovení § 30 odst. 3 zákona č. [219/2000 Sb.](#), o majetku České republiky a o jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Ostatně, kdyby členy bytového družstva a nájemci družstevních bytů opravdu mohly být jen fyzické osoby, pak by to vylučovalo stát (a všechny právnické osoby) z nabytí majetku vždy, tedy i tehdy, kdyby byli (na základě závěti) zůstavitelovými dědici.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není, z hlediska vymezení předmětu dědictví po

zůstavitelce, a tedy ani z hlediska stanovení ceny tohoto dědictví, správné. Nejvyšší soud České republiky proto usnesení odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o.s.ř.). Vzhledem k tomu, že důvod, pro který bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Děčíně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)